

Лидия Шулева, зам.-председател на Българска нова демокрация, бивш социален и икономически министър

"Парите на калпак връщат сивата икономика"

"Бюджетният излишък трябва да се спести за пенсионна реформа"

в. Поглед, 13-19 септември 2008 г.

Бюджетният излишък не трябва да се харчи. 1,6 млрд. Лева от бюджетния излишък останаха неувоени поради неспособността на правителството да работи по европейските правила. Сега обаче на обществото се предлага те да се излеят накуп в икономиката и да се раздадат на калпак по желание на изпълнителното бюро на БСП или на нечий друг политически съвет.

Откъде дойде рекордният излишък?

Първата причина за рекордното преизпълнение на държавните приходи е така нареченият данък инфлация. Цените на потребителските стоки се увеличиха средно с 25%, а за някои от стоките – с 90 и 100%. Или, най-масовите стоки, които се купуват от българското население, са се увеличили двойно, съответно и приходите от ДДС, които държавата събира за тези покупки.

Втората причина е, че 1 млрд. лева от неувоените приходи идват от европейските фондове. В българския бюджет са заложили и около 600 млн. лева национално съфинансиране, което също не е похарчено поради спирането на европейските пари. Тоест, бюджетният излишък от 1,6 млрд. лева се формира поради факта, че ЕС счита, че харченето на тези пари е непрозрачно, поражда конфликт на интереси и спря усвояването им.

Третата причина е свързана с нереализиране на сериозни инвестиционни проекти, които не са случили заради липсата на капацитет от страна на изпълнителната власт. Всичките тези причини, са по-скоро илюстрация на неспособността на правителството да управлява собствения си бюджет. Да не говорим за това да управляват парите от европейските фондове.

Не случайно ЕС вложи много енергия, средства и време, за да ни подпомага за преодоляването на огромните проблеми с организираната престъпност, корупцията и липсата на ред и законност в държавата, за които ние бяхме поставени под наблюдение още през 2007 г. Година и половина по-късно сме на ниво, по-ниско от началото на членството на страната ни в ЕС - :”ниво на напредък”, което доведе до сериозни санкции. Тоест отдалечаваме се от Европа, вместо да се приближаваме към нея. Всичко това показва, че бюджетният излишък трябва да бъде спестен. Но вместо това се предлага да бъде похачен и то по най-лесния начин – като се раздават пари на ръка на определени групи от хора.

Какво рискуваме

Резултатът от подобно решение ще е пагубен за икономиката. Ако хората виждат, че парите от техните данъци се управляват правилно – за образование, за здравеопазване, за ред и сигурност, за магистрали и пътища, те са много по-склонни да бъдат коректни платци. Но ако виждат, че се събират данъци, за да се раздават после на калпак, да се пращат активисти на море или да се облагодетелства една или друга група граждани, то тогава и ефектът от изсветляване на икономиката ще се загуби.

Отделно от това ще се напома и инфлацията. Към юли 2007 г. спрямо 2006 г. инфлацията беше 8,4%. Към юли 2008 спрямо 2007 г. беше отчетено поскъпване на основните стоки и услуги с 14,5%. Като се има предвид, че за скока на инфлацията през последната година

допринесе изливането на 1,9 млрд. лева в икономиката в края на 2007-ма, можем да си представим за какво ще стане, ако се повтори упражнението.

България няма нужда от по-голям фискален резерв извън планираните 3% от излишъка. Другото място, където могат да бъдат спестени тези пари е Сребърния фонд.

Българска нова демокрация (БНД) беше първата политическа сила, която внесе законопроект за създаване на този фонд и настоя в него да влезе целият излишък, за да може да се гарантира дългосрочната финансова стабилност на пенсионната система. В момента един работещ издържа един пенсионер и дефицитът в пенсионната система е 50%. А какво ще стане след няколко години, когато на един работещ се падат по двама пенсионери. Длъжни сме сега да вземем мерки за финансовата стабилност на пенсионната система. Защото ако сега БСП смята, че може да раздаде предизборно по 100-200 лева на човек, само и само да си осигури допълнителни гласове за изборите, то в близко бъдеще е застрашена цялата система.

А магистралите

България няма магистрала, защото не се работи активно по ясното и точно планиране на всички дейности, свързани с големите проекти. Нещата се правят на парче. Когато се гласуваше бюджета за тази година, БНД предложи предвидените за гарантиране на финансовата стабилност на бюджета 300 млн. лева, да се планират предварително за строителството на магистрала „Хемус“. Идеята беше междуременно да се направи цялата подготовка по проектирането, отчуждаването на земите и търговете, за да може в момента, в който стане ясно, че се оформя излишък и тези пари са свободни, да тръгнат тръжните процедури и строителството. Това означава планиране на дейности с година напред. Сега управляващото мнозинство казва, че ще вложи тези пари в строителство на магистрала. Но как точно ще успее да подготви всички процедури по проектите в оставащите три месеца до края на годината. Практически неизпълнението е заложено предварително. И очевидно ще се повтори историята от края на миналата година, когато 90% от разходите за инфраструктура отидоха за текущи ремонти. Защото без търгове и конкурси лесно се раздават пари на приближени компании, които да направят по 1-2 крѝпки някъде. Най-сладко е пак всички пари пак да отидат за текущи ремонти, от които никой не може да види какво точно се е случило.

Крайно време е България да оптимизира бюджетните разходи до нива от около 35% от brutния вътрешен продукт. Към края на първото полугодие на 2008 г. отчитаме бюджетен излишък от 6,6%. При условие, че бюджетът е планиран с приходи и разходи от 42%, е ясно, че можеше да се планира на по-ниски нива. Или, вместо да се питаме как да връщаме парите на хората, по-добре е да не ги събираме. Това не означава, че трябва да намалим процента на събираемост на гласуваните данъци. А да се върви към намаляване на данъците. Първото, което трябва да се направи, е драстично да се намалят осигуровките – програмата на БНД предвижда те да „слязат“ до 15%. На второ място може да се намали процентът на ДДС. Ако намалим данъците, това ще доведе до ново увеличаване на събираемостта и така сметката в бюджета ще излезе.